

1. KADER

Op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht worden de waterhuishoudkundige aspecten van de voorgenomen aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Doetinchem en Wesel betrokken in de ruimtelijke plannen en dergelijke die daarvoor worden vastgesteld.

In de toelichtingen op de ruimtelijke plannen en dergelijke voor de aanleg van de hoogspanningsverbinding wordt in een waterparagraaf daarvan verantwoording afgelegd, nadat daartoe met het waterschap een zogenaamde watertoets is uitgevoerd.

Deze notitie bevat de resultaten van de watertoets, zoals die op 14 november 2013 door J.G.C. van der Schoot (Waterschap Rijn en IJssel, WRIJ) en B. Adema (TenneT) is uitgevoerd.

De watertoets werd uitgevoerd nadat het overleg tussen het Ministerie van Economische Zaken en TenneT enerzijds en anderzijds het Waterschap Rijn en IJssel, alsmede de eveneens bij het Doetinchem-Wesel 380 kV project betrokken provincie Gelderland en gemeenten Bronckhorst, Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek, al eerder een aanvang had genomen: vanaf het eerste begin van de planontwikkeling voor de nieuwe hoogspanningsverbinding, in 2008, vindt overleg plaats om alle betrokken belangen tijdig te onderkennen en recht te doen.

In verband met de waterhuishoudkundige aspecten is zodoende vroegtijdig onderkend welke de raakvlakken zijn met de voorgenomen aanleg van de nieuwe hoogspanningslijn, de uitbreiding van het 380 kV-schakel- en transformatorstation in Langerak en de in verband hiermee voorziene maatregelen in het regionale 150 kV-net.

Een en ander heeft als eerste een plaats gekregen in de alternatievenvergelijking in het milieu effect rapport voor de nieuwe hoogspanningslijn, aan de hand waarvan de ministers van Economische Zaken en van Infrastructuur en Milieu het voorkeursalternatief hebben bepaald.

Voor de planologische besluitvorming over, en de verlening van de uitvoeringsvergunningen voor het project Doetinchem-Wesel 380 kV wordt de coördinatie-regeling van de Wro wordt toegepast.

Daardoor vallen de voorbereidingen voor die beide in de tijd samen en wordt ten tijde van het uitvoeren van de watertoets een concept voor het ontwerp-inpassingsplan – waarin de watertoets een plaats zal krijgen - door de Ministers opgesteld en wordt door TenneT, in nauw overleg met het waterschap Rijn en IJssel, gewerkt aan de voorbereidingen van de aanvragen voor de Watervergunningen c.a..

In overleg met het waterschap is bij de keuze van het voorkeursalternatief door de ministers op planologisch niveau rekening gehouden met het waterhuishoudkundig beleid en zijn door TenneT bij het detailleren van de uitvoeringsplannen voor het project – aan de hand van bijvoorbeeld inmiddels beschikbare geohydrologische onderzoeken - de concrete waterhuishoudkundige belangen adequaat recht gedaan kunnen worden.

Zodoende is bij het uitvoeren van de watertoets – die in beginsel aangrijpt op het niveau van de planologische besluitvorming – al veel bekend over de waterhuishoudkundige uitvoeringsaspecten van het Doetinchem-Wesel project en wordt van die kennis gebruik gemaakt.

2. BELEID WATERSCHAP RIJN EN IJSSEL

Het waterbeleid van het Rijk en de provincies is gericht op een veilig en goed bewoonbaar land met gezonde, duurzame watersystemen. In het Waterbeheerplan 2010-2015 van Waterschap Rijn en IJssel staat het beleid beschreven op een drietal hoofdthema's.

Voor het thema Veiligheid is bescherming tegen hoog water op de rivieren het speerpunt. Het functioneren van de primaire en regionale waterkeringen staat hierbij centraal.

Het thema Watersysteembeheer is gericht op het voorkomen van afwenteling, door het hanteren van de drietrapsstrategie "Vasthouden-Bergen-Afvoeren". Voor de waterkwaliteit is het uitgangspunt "stand still - step forward". Watersysteembenadering en integraal waterbeheer dienen als handvatten

voor het benutten van de natuurlijke veerkracht van een watersysteem. Het einddoel is een robuust en klimaatbestendig watersysteem voor de toekomst.

Voor het thema Waterketenbeheer streeft Waterschap Rijn en IJssel naar een goed functionerende waterketen waarbij een optimale samenwerking met de gemeenten wordt nagestreefd.

3. WATERTOETS

3.1 Watertoetstabel

Het Waterschap Rijn en IJssel heeft de watertoetstabel ontwikkeld waarmee met een aantal vragen in beeld wordt gebracht welke wateraspecten (thema's) in verband met het gevoerde beleid relevant zijn en met welke intensiteit de watertoets doorlopen dient te worden. De vragen zijn gericht op de locatie van de ruimtelijke ontwikkeling en welke veranderingen er mogelijk worden gemaakt.

Hoewel het inpassingsplan de mastplaatsen, de tijdelijke werkterreinen en de tijdelijke werkwegen, en bijvoorbeeld de exacte plek van 150 kV-kabels niet exact vastlegt – de zogenaamde zakelijk rechtstroken worden planologisch aangeduid – zijn deze wel richtinggevend geweest bij het uitvoeren van de watertoets. Daarbij is uitgegaan van de mastplaatsen en dergelijke die ten tijde van het uitvoeren van de watertoets voorzien waren en is waar nodig rekening gehouden met de ruimte die het rijksinpassingsplan voor andere mastplaatsen en dergelijke zal kunnen bieden.

Zodoende wordt de watertoets – met inzicht in in de uitvoeringsvergunningen vast te leggen uitvoeringsdetails - uitgevoerd op 'planologisch niveau'.

De watertoets is uitgevoerd aan de hand van de watertoetstabel, waarbij de relevantie-kolom (gearceerd) als volgt is ingevuld:

Thema	Toetsvraag	Relevant	Intensiteit
Veiligheid	1. Ligt in of binnen 20 meter vanaf het plangebied een waterkering? (primaire waterkering, regionale waterkering of kade)	Ja/ Nee	2
	2. Ligt het plangebied in een waterbergingsgebied of winterbed van een rivier?	Ja/ Nee	2
Riolering en Afvalwaterketen	1. Is de toename van het afvalwater groter dan 1 m ³ per uur?	Ja/ Nee	2
	2. Ligt in het plangebied een persleiding van WRIJ?	Ja/ Nee	1
	3. Ligt in of nabij het plangebied een RWZI of rioolemaal van het waterschap?	Ja/ Nee	1
Wateroverlast (oppervlaktewater)	1. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 2500 m ² ?	Ja/ Nee	2
	2. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 500 m ² ?	nvt	1
	3. Zijn er kansen voor het afkoppelen van bestaand verhard oppervlak?	Ja/ Nee	1
	4. In of nabij het plangebied bevinden zich natte en laag gelegen gebieden, beekdalen, overstromingsvlaktes?	Ja/ Nee	1
Oppervlaktewaterkwaliteit	1. Wordt vanuit het plangebied (hemel)water op oppervlaktewater geloosd?	Ja/ Nee	1
Grondwater-overlast	1. Is in het plangebied sprake van slecht doorlatende lagen in de ondergrond?	Ja/ Nee	1
	2. Is in het plangebied sprake van kwel?	Ja/ Nee	1
	3. Beoogt het plan dempen van perceelstoppen of andere wateren?	Ja/ Nee	1
	4. Beoogt het plan aanleg van drainage?	Ja/ Nee	1
Grondwaterkwaliteit	1. Ligt het plangebied in de beschermingszone van een drinkwateronttrekking?	Ja/ Nee	1
Inrichting en beheer	1. Bevinden zich in of nabij het plangebied wateren die in eigendom of beheer zijn bij het waterschap?	Ja/ Nee	1
	2. Heeft het plan herinrichting van watergangen tot doel?	Ja/ Nee	2
Volksgezondheid	1. In of nabij het plangebied bevinden zich overstorten uit het gemengde stelsel?	Ja/ Nee	1
	2. Bevinden zich, of komen er functies, in of nabij het plangebied die milieuhygiënische of verdrinkingsrisico's met zich meebrengen (zwemmen, spelen, tuinen aan water)?	Ja/ Nee	1
Natte natuur	1. Bevindt het plangebied zich in of nabij een natte EVZ?	Ja/ Nee	2
	2. Ligt in of nabij het plangebied een HEN of SED water?	Ja/ Nee	2

	3. Bevindt het plangebied zich in beschermingszones voor natte natuur?	Ja /Nee	1
	4. Bevindt het plangebied zich in een Natura 2000-gebied?	Ja /Nee	1
Verdroging	1. Bevindt het plangebied zich in een TOP-gebied?	Ja /Nee	1
Recreatie	1. Bevinden zich in het plangebied watergangen en/of gronden in beheer van het waterschap waar actief recreatief medegebruik mogelijk wordt?	Ja/ Nee	2
Cultuurhistorie	1. Zijn er cultuurhistorische waterobjecten in het plangebied	Ja /Nee	1

Met betrekking tot de thema's die bij het doorlopen van de watertoetstabel als relevant zijn aange-merkt is overwogen zoals hierna weergegeven.

3.2 Watertoets per thema

3.2.1 veiligheid

Het waterschap formuleert de belangen als volgt in verband met het thema veiligheid: "Het winterbed van de rivieren, waterbergingsgebieden en waterkeringen/kades met bijbehorende beschermingszones dienen vrij te blijven van bebouwing en andere ontwikkelingen die het functioneren ervan kunnen belemmeren. Bij werkzaamheden in de keurzone van de waterkering of watergang dient in overleg met het waterschap een Watervergunning aangevraagd te worden."

De bevindingen bij de watertoets zijn:

- Nabij de Oude IJssel en de Aa-strang kunnen op grotere of kleinere afstand daarvan hoogspanningsmasten worden geplaatst en zijn tracés voor ondergrondse 150 kV kabels voorzien. Deze strijden niet met het beleid van het waterschap met betrekking tot het winterbed van rivieren.
- Indien en voor zover werken en werkzaamheden in en nabij waterkeringen/kades zullen worden uitgevoerd, dan wel in keurzones, zullen deze in overleg tussen het waterschap en TenneT zo worden uitgevoerd en geborgd in watervergunningen, dat deze het functioneren niet zullen belemmeren. Voor de werkzaamheden in de keurzones wordt in overleg met het waterschap een watervergunning aangevraagd.
- De uitbreiding van het 380 kV-station Doetinchem bij Langerak is voorzien in waterbergingsgebied. Het verlies aan waterbergingscapaciteit zal geheel worden gecompenseerd door beperkte maaiveldverlaging van het zuidelijk aan de uitbreiding grenzende perceel.

3.2.2 Riolering en Afvalwaterketen

Het waterschap formuleert de belangen in verband met het thema Riolering en Afvalwaterketen met: "Een toename van het afvalwater heeft effect op het functioneren van de afvalwaterketen. Het (gemeentelijk) rioelstelsel, de gemalen (overnamepunten) en de rioelwaterzuiveringsinstallatie dienen de toename te kunnen verwerken zonder daarmee het milieu zwaarder te belasten. Voor onderhoud aan het persleidingstelsel is bereikbaarheid van de leiding noodzakelijk. Tot slot mogen in de milieuzone van de RWZI geen hindergevoelige functies worden opgenomen."

De bevindingen bij de watertoets zijn:

- Hier is alleen in het geding dat een waterschaps-persleiding kan worden gekruist. De beveiliging en de onderhoudsmogelijkheden over en weer – waarvan reeds kan worden vastgesteld dat die niet buitengewoon zullen zijn - zullen in overleg worden vastgesteld.

3.2.3 Wateroverlast (oppervlaktewater)

"Een toename in het verharde oppervlak resulteert in een versnelde afvoer van hemelwater. Als dit hemelwater niet vertraagd wordt afgevoerd wordt het watersysteem zwaarder belast en het waterbe- zwaar naar benedenstroomse gebieden afgewenteld. Ook is er geen aanvulling van het grondwater. Uitgangspunt is dat (nieuwe) ontwikkelingen minimaal hydrologisch neutraal zijn of een verbetering ten opzichte van de huidige situatie"; zo formuleert het waterschap de belangen die in verband met het thema Wateroverlast (oppervlaktewater) onder ogen te zien zijn.

De bevindingen bij de watertoets zijn:

- Het verharde oppervlak zal toenemen als gevolg van de oppervlakte van de fundamente van de hoogspanningsmasten en door de uitbreiding van het 380 kV-station.
- De oppervlakte van de fundamente van de hoogspanningsmasten is op zichzelf zeer beperkt, terwijl de masten in agrarisch gebied zullen worden gebouwd met aanzienlijke onderlinge afstanden. De aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding heeft dan ook geen betekenis voor het thema wateroverlast (oppervlaktewater).
- Het zelfde geldt voor de uitbreiding van het 380 kV-station, waar het hemelwater direct via het aan te brengen grindbed zal worden geïnfiltreerd.

3.2.4 Oppervlaktewaterkwaliteit

Nieuwe ontwikkelingen mogen, volgens het beleid van het waterschap, "geen verslechtering van de oppervlaktewaterkwaliteit tot gevolg hebben".

Mede aan de hand van de beschikbare resultaten van inmiddels uitgevoerd geohydrologisch onderzoek zijn de bevindingen bij de watertoets:

- In verband met de mogelijke bemaling van de bouwputten voor de aanleg van de fundamente van de hoogspanningsmasten en van de kabelbedden voor de 150 kV-kabels, kan door het lozen van het bemalingswater de kwaliteit van het oppervlaktewater in het geding komen. De kwaliteit van het oppervlaktewater zal met de gebruikelijke voorwaarden in de watervergunning voor het lozen worden geborgd.

3.2.5 Grondwateroverlast

Het beleid van het waterschap luidt: "Nieuwe ontwikkelingen mogen geen structurele overlast van het grondwater ondervinden of grondwateroverlast veroorzaken."

De bevindingen bij de watertoets zijn:

- TenneT zal de uitvoering van de werkzaamheden zodanig inrichten dat geen sprake zal zijn van structurele overlast van grondwater; ook dit punt zal via de voorwaarden in de watervergunningen worden geborgd.
- Het project beoogt het dempen van wateren noch de aanleg van drainage. In een incidenteel geval kan evenwel – alle betrokken belangend wegend – in overleg met het waterschap en rechthebbenden de loop van een water evenwel verlegd moeten worden. Alsdan zullen de waterbelangen niet worden geschaad. Het zelfde geldt mutatis mutandis in verband met drainage. Voorafgaand aan eventuele werkzaamheden zal in overleg met het waterschap beoordeeld worden of daarvoor een watervergunning of een melding op grond van de Keur vereist is.

3.2.6 Inrichting en beheer

Het waterschap formuleert de belangen als volgt in verband met het thema Inrichting en beheer: "Het beheer en onderhoud van het watersysteem dient met het reguliere onderhoudsmaterieel van het waterschap mogelijk te zijn. Daarnaast dienen wijzigingen aan het watersysteem en werkzaamheden in de keurzone met een watervergunning te worden uitgevoerd."

In deze zijn de bevindingen bij de watertoets:

- De voorgenomen ontwikkelingen zijn geen belemmering voor het reguliere beheer en onderhoud van het watersysteem; incidentele aanpassingen aan het watersysteem zullen in goed overleg met het waterschap worden bepaald.
- Het oppervlaktewaterpeil wordt binnen gewenste of vastgestelde marges gehandhaafd.
- Eventuele wijzigingen aan het watersysteem en werkzaamheden in de keurzone zullen uiteraard met een watervergunning worden uitgevoerd; het overleg daarover loopt inmiddels. Daarbij blijkt steeds goede afstemming over en weer mogelijk en komen geen onoverkomelijkheden naar voren.

3.2.7 Natte natuur

Voor het thema Natte natuur is het richtsnoer van het waterschap bij de watertoets: "De inrichting of realisatie van wateren met een HEN-, SED- of EVZ-functie mag met de voorgenomen ontwikkeling niet worden geschaad of belemmerd. Daarnaast mogen nieuwe ontwikkelingen geen negatieve invloed hebben op de Natura2000 gebieden en de natte natuur."

Bij de watertoets is in dit kader het volgende vastgesteld:

- De keuze van de ministers voor het voorkeustracé is mede gebaseerd op de vergelijking van de tracé-alternatieven op hun natuur-effecten en de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. In het MER wordt een en ander uitgebreid beschreven.
- Het vooroverleg met de ten aanzien van de Natuurbeschermingswet, de Flora en faunawet, het EHS-beleid en de KRW bevoegde gezagen leidt tot de conclusie dat de aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding c.a. ecologisch, met inachtnaam van enkele te treffen maatregelen, ecologisch uitvoerbaar is.
- In verband met de natuurwaarden van de wateren waarvan het waterschap bevoegd gezag is, is vastgesteld, dat de nieuw te realiseren hoogspanningsmasten zo ver buiten deze wateren zullen blijven, dat de natuurwaarden en –doelstellingen daarvan geen hinder ondervinden, terwijl de overspanning daarvan met de 'hoogspanningsdraden' deze waarden en doelstellingen evenmin hinderen.
- Voor de aanwezigheid van de nieuwe ondergrondse 150 kV-kabels geldt mm het zelfde.
- De (tijdelijke) aanlegwerkzaamheden voor beide zullen tussen het waterschap en TenneT worden afgestemd en voor wat de waterkwaliteit en –kwantiteit zo in de watervergunningen kunnen worden vastgelegd dat de natuurbelangen gewaarborgd zijn; van buitengewone of onoverkomelijke voorzieningen zal geen sprake zijn.

3.2.8 Recreatie

Bij de watertoets richt het waterschap zich bij het thema Recreatie op: "Onderhoudspaden langs watergangen zijn in principe opengesteld voor passieve recreatie. Daar waar actieve recreatie mogelijk wordt gemaakt dienen duidelijke afspraken te worden gemaakt met het waterschap en aanliggende eigenaren".

In dit verband zijn de bevindingen van de watertoets:

- De aanleg en de aanwezigheid van de nieuwe hoogspanningsverbindingen laat het recreatief medegebruik van de bij het waterschap in beheer zijnde gronden en dergelijke onverlet.
- Een aandachtspunt vormen de kribben die – door het waterschap in overleg met de vissers - westelijk van Doetinchem in de Oude IJssel zijn aangelegd voor de recreatieve visserij; één of enkele van deze kribben zullen onder de nieuwe 380/150 kV-hoogspanningslijn komen te liggen. TenneT zal bezien of de plaatsing van waarschuwborden hier geboden is.

4. CONCLUSIE WATERTOETS

Gegeven de bovengeformuleerde bevindingen is bij de watertoets voor het project Doetinchem Wesel 380 kV, in overleg tussen het waterschap en TenneT op 14 november 2013, geconcludeerd dat ten aanzien van alle wateraspecten op adequate wijze rekening gehouden is – dan wel bij de verlening van de watervergunning rekening kan worden gehouden - met de thema's die ten behoeve van de waterhuishouding in het plangebied door het waterschap als relevant worden aangemerkt.